

**МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ АНАЛІЗУ ПОВІСТІ ЛЕСІ
ВОРОНИНОЇ «ТАЄМНЕ ТОВАРИСТВО БОЯГУЗІВ, АБО
ЗАСІБ ВІД ПЕРЕЛЯКУ №9» У РОДИНОЗНАВЧОМУ АСПЕКТІ**

У статті розглянуто ефективні методи та прийоми аналізу художніх творів на прикладі повісті Лесі Ворониної «Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку №9» у родинознавчому аспекті, що сприяють кращому засвоєнню учнями спектру моральних норм і цінностей родинного виховання українського народу, любові й пошани до членів родини, підтриманню родинних традицій, дослідженню свого родоводу. Зроблено акценти на психологічних особливостях сприймання творів родинної тематики, їх потужному виховному потенціалі в реаліях сучасності.

Формування національної свідомості особистості, яка усвідомлює свою належність до роду, етносу, краю, держави, особистості здорової і багатой фізично та духовно, утвердження норм і цінностей української ментальності як безпосередніх складових родинного виховання, посідають провідне місце в системі освіти України. У Державній національній програмі «Освіта» («Україна 21 століття») підкреслюється: «В основу національного виховання мають бути покладені принципи єдності сім'ї і школи, наступності і єдності поколінь. Школа має продовжувати родинно-сімейне виховання, працювати в тісному контакті з батьками, налагоджувати взаємозв'язок між школою і родиною, бо це – основа, передумова підвищення активності навчання та виховання» [3, с. 1].

У «Концепції національного виховання» одним із провідних напрямів виступає родинне виховання: «Родинне національне виховання – природне, провідне виховання; батьки – головні вихователі протягом усього життя Дитини». І далі вказується пріоритетність цінностей родинного виховання: «Родинне виховання – перша природна, постійно діюча і найголовніша ланка національного виховання. У попередні десятиліття родинне виховання було занедбане і трактувалося багато в чому на хибних моральний, ідейних засадах. В епоху національного відродження батьки залучають дітей до традицій, звичаїв, реалізують у вихованні ідеї й засоби етнопедагогіки» [4, с. 2].

Література серед предметів гуманітарного циклу володіє чи не найпотужнішим виховним у сучасній національній школі потенціалом. Нова програма з української літератури рекомендує для вивчення та позакласного читання чимало творів, що широко знайомлять підрастаюче покоління з виховним досвідом українського народу на прикладі зразків пошани й любові до батьків, пращурів, родинних стосунків, збереження честі, традицій, норм народної моралі. У центрі цих творів – родина, що плекає морально-ідейні, духовні цінності, пов'язані

---

* © Бабич Н. А.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

з базовими поняттями – рід родичі, родовід, родина, людинознавство, народ. Від роду до народу, від родини до нації – такий природний шлях розвитку кожної дитині, який реалізує сім'я [7].

На нашу думку, саме родинні виховні традиції та цінності як сукупність духовно-моральних цінностей, ідеалів, засобів і форм навчання та виховання, що передаються в родині від покоління до покоління через працю, звичаї, обряди, усну народну творчість, зараз є тим потужним чинником, що сприятиме самоідентифікації дитини як українця – носія багатой культури та ментальності, допомагатиме виробленню власного виховного ідеалу, яким керуватимуться в майбутньому у власних сімейних стосунках.

Кожен учитель-словесник в організації та управлінні пізнавальною діяльністю під час підготовки до уроків української літератури виробляє власну методику родинного виховання, що забезпечується єдністю мети, змісту, принципів, організаційних форм, методів і засобів впливу на школярів. Загалом учні-методисти рекомендують такі типи уроків для вивчення творів про родину: *урок сприймання та поглибленої роботи над твором* у контексті традицій родинного виховання або ж *урок вивчення епізодів біографії* письменника через його твори про родину. В обох випадках повинен враховуватися власний родинний досвід учнів (аперцепція) як опора та стимул для глибокого осмислення родинних виховних настанов, що відображаються в художньому творі. Т. Бугайко і Ф. Бугайко у своїх працях робили саме такий акцент, тому що саме аперцепція допомагає виділити в художньому творі щось знайоме в поєднанні з новим. Аперцепція робить сприйняття повнішим, точнішим, полегшує подальший аналіз художнього твору. Процес активного осмислення твору про родину, на думку вчених, може будуватися лише з урахуванням власного родинного досвіду учнів. Вступна настановча бесіда, дидактичною основою якої є частково відомий учням із різних інформативних джерел матеріал, передовсім має визначити стан обізнаності учнів з основами родинного виховання українців, міру їх зацікавленості традиціями і нормами українського родинного виховання, а також історією власного родоводу. Учені-дидакти А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Паламарчук, А. Хуторської, П. Щербань пропонують такі основні етапи навчальної діяльності до вивчення творів родинної тематики:

1. Стимульовально-емоційний, мета якого стимулювати інтерес та емоційно-ціннісне ставлення до українського родинознавства, поступового накопичення знань про родинні виховні цінності та традиції, формувати потребу в оволодіння ними та переконати і визначальній ролі родини на характер, вироблення світогляду людини.

2. Операційно-діяльнісний, що передбачає створення необхідних умов для емоційного сприйняття змісту твору від-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

повідної тематики та вироблення вмій аналізувати такі твори в контексті українських виховних традицій.

3. Контрольно-оцінний, що полягає в самостійному аналізі учнем творів родинної тематики чи їх епізодів в родинознавчому аспекті з подальшим застосуванням набутих знань для оцінки сучасних життєвих ситуацій [8, с. 48 –49].

Методично грамотний добір художніх текстів здійснюється вчителем на основі аналізу навчальної програми та шкільних підручників з української літератури й може визначатися за кількома критеріями, наприклад: різножанровість творів, виховний потенціал творів родинної тематики, художня майстерність автора у розкритті творів відповідної тематики.

У новій програмі з української літератури в 6 класі вивчаються уривки з фантастичної, романтичної, багатоепізодної повісті про виховання гідності та мужності «Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку №9» сучасної письменниці Лесі Ворониної. На нашу думку, саме цей літературний твір сприяє вихованню підрастаючого покоління «на історичних і культурних знаннях, традиціях, на переосмисленні сучасного досвіду на основі загальнолюдських цінностей» [7, с. 100]. Поряд із коротким знайомством учнів із новою літературною постаттю Лесі Ворониної, програма передбачає складання характеристики головного героя Кліма Джури, а також аналіз стосунків між різними поколіннями в його родині, розмірковування, «як виховувати в собі риси сміливості, хоробрості, кмітливості» [7, с. 120].

Під час вступної розповіді про авторку твору, на нашу думку, доречно провести віртуальне інтерв'ю з Лесею Ворониною, яка так прокоментувала появу твору: «Розумієте, коли я пишу, мені має бути цікаво те, що я пишу. Напевно, я роблю це тільки через те, що я уявляю, яку б книжку я хотіла прочитати у віці від 12 до 14 років, але присутня тут і я доросла, і коли я постійно чую про різні огидні, дуже несимпатичні мені справи синьомордів, які нас тепер оточують, вони мимоволі просочуються в мою книжку, і зробити їх симпатичними, милими, вродливими я не могла, тому я зробила противнючу, пузату – це головний синьоморд – бородавчасту жабу, ще й синього кольору. Це мій спосіб боротьби із тією ситуацією, що нас оточує.» Письменниця вважає, що, якби вона прочитала таку книгу в дитинстві, «напевно б замислилась над тим, що найстрашніший ворог, коли ти можеш з нього посміятись, він уже не може тебе залякати. Може побити, може завдати кривди, але він тебе не принизить і не змусить підкоритись. Мені хотілося, щоб дитина, крім того, що їй буде цікаво і весело, крім того, що це буде динамічний сюжет, який не дасть їй відкинути книжку, захотіла дізнатись, що буде далі. А ще мені хотілося, щоб вона замислилась над тим, що людина, яка не поважає себе, не поважає інших і дозволяє себе принижувати – не може бути щасливою» [2].

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

Леся Воронина стверджує, що іронія закладена вже в назві книжки. Річ у тім, що тут ота людина, ще не доросла, замислюється над тим, що іноді, коли ти видаєшся слабким і безсилим, насправді ти можеш бути сильним, розумним і оберігати когось іншого. «Мої боягузи – вони ж дуже відважні. Смілива не та людина, яка декларує свою сміливість і надуває щокі, а на мою думку, геройство полягає в тому, що ти долаєш свій страх, бо хоч би як ти боявся за себе, тобі хочеться захистити тих, кого любиш, або кого не знаєш, але хочеш оберігати.» Авторка також пояснює наявність у повісті єгипетських богів: Клим Джура виявився нащадком отих давніх козаків, які добрались аж до Єгипту. І найголовніший висновок Леся Воронина робить щодо виховання дитини в будь-яку історичну епоху: «Мені хотілося, щоб дитина зацікавилась, щоб не перетворювалась наша історія на нудно потеруху, яку їм намагаються вкласти в голову, а вони це приймають як гіркі ліки» [2, с. 3].

Як бачимо, пояснення Лесі Ворониної є підтвердженням того, що сучасна дитина 21 століття, проходячи небезпечно випробування реаліями життя, повинна навчитися миттєво приймати рішення, від яких, можливо, залежатиме доля людства й власної родини зокрема. Не потрібно боятися складних ситуацій: рідні люди не залишать ніколи тебе в біді, потрібно знати своє коріння і й любити своїх рідних. У вирі незвичайних, інколи навіть фантастичних подій авторка закликає дітей до єдиного – поважати своїх батьків, бабусь і дідусів.

Ідея та основна думка повісті відкривають перед учителем широкий простір для аналізу, колективного з'ясування на уроці ключових питань родинної педагогіки: родина, рід, родовід, сім'я, традиції, щастя, колективне визначення яких можна здійснити на початку вивчення нового матеріалу:

Родина – група людей, що складається з батьків, дітей, онуків і близьких родичів.

Сім'я – група близьких родичів, що проживають разом.

Щастя – почуття цілковитого задоволення життям.

Рід – ряд поколінь, що походять від одного предка.

Сімейні традиції – переданий із покоління в покоління досвід.

Формування вмінь аналізувати повість Лесі Ворониної повинно відбуватися в контексті родинного виховання українців і базуватися на специфічних прийомах роботи над художнім текстом. Є. Пасічник пропонує такі методи та прийоми: *розповідь (слово) вчителя з елементами бесіди, бесіда (настановча та евристична), коментоване читання художнього твору, проблемне навчання, самостійна робота учнів* [5, с. 115].

Серед апробованих методів роботи рекомендуємо:

– виділення під час читання тексту епізодів про родинні стосунки героїв, їх моральні цінності, виховні традиції;

– повторне вибіркове читання з метою глибшого встановлення виховної спрямованості твору;

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

– поглиблене коментування вибраних епізодів у повісті.

Виділивши саме такі уривки в повісті Лесі Ворониної «Таємне Товариство Боягузів...», на нашу думку, апелюємо до власного життєвого досвіду учнів, використовуючи за необхідності словник із родинознавчими термінами:

– Чи любите ви власну родину?

– Від кого, на вашу думку, залежить щастя вашої родини й кожного її члена зокрема?

– Хто із членів родини займається вашим вихованням найбільше?

– Чи стикалися ви з неблагополучними родинами та яка причина їхніх нещастя, на вашу думку?

– Чи впливають реалії зовнішнього світу на вашу родину?

– Чи боялися ви чого-небудь, хто допоміг вам подолати страх?

– Що для вас є справжнім щастям?

Під час наступного етапу уроку – *сприймання та осмислення нового матеріалу* – відповідно до вимог програми вчитель повинен допомогти учням цілісно сприймати образи в їх взаємному функціонуванні. Крім того, варто враховувати закономірності психології навчання, а саме про підлітковий вік шестикласників. «Не знаючи психології сприймання й засвоєння учнями літературного матеріалу, Ми діємо в навчально-виховній роботі напюмачки», – зазначали методисти Т. Ф. Бугайко та Ф. Ф. Бугайко [1, с. 64]. За спостереженнями вчених, підліткам властиве *наївно-реалістичне сприйняття* художніх творів (події, героїв, їх учинки діти сприймають як реальні, перенесені на сторінки книжки з реального життя), а також *фрагментарність, інформативний рівень сприйняття* літератури (через життєву невідготовленість юні читачі часто виявляють інтерес переважно до розвитку дії, залишаючи поза увагою виховні моменти твору, що видаються другорядними.)

Ураховуючи вищезазначені чинники, характер головного персонажа найбільш доцільно вигранювати у процесі *своєрідного суб'єктивного вживання в образ головного героя (у результаті формуються й переосмислюються життєві орієнтири)* у прямих чи опосередкованих стосунках із батьками та бабусею. Наприклад, акцентувати увагу на родині головного героя Кліма Джури:

– Чим незвичною була родина Джур? («...усі представники роду Джур таємничі й прадавні секрети характерництва – ...пані Соломія, як її називають учні й прихильники, змогла поєднати чудодійні сили наших пращурів із найсучаснішими науковими здобутками. І замаскувала свій універсальний прилад у старому “Запорозжі”»).

– Що нам відомо про батьків Кліма? Охарактеризуйте їх.

– Що нового дізнався Клим про свою бабусю Соломію? (Пані Соломія – видатний учений, вона винайшла протиотруту від вірусу страху.)

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

– Характеризуйте стосунки між членами родини, зробіть висновки.

Під час складання характеристики головного героя, учні обговорюють, підтверджуючи цитатами, стосунки між Климом і бабусею (добрі, довірливі; онук цінує бабусю за її доброту, за смачні пірижки, за захоплення квітами; допомагає їй; але вважає її звичайною скромною людиною); стосунки між Климом і батьками (хлопчик любить батьків, розуміє їхнє захоплення археологією й те, що їм рідко доводиться бути разом.)

Як підсумок даних досліджень, на нашу думку, доречно скласти *асоціативне гроно* «Родина Клима», до якого ввійдуть такі поняття, як любов, злагода, турбота, взаєморозуміння, підтримка, допомога, захист, натхнення.

Висновок: справжня сім'я – це не тільки кровна спорідненість, а, насамперед, взаєморозуміння, любов, повага, підтримка, уміння піклуватися один про одного, здатність на самопожертву; і саме такою є родина Клима Джури.

Учителі можуть запропонувати учням змоделювати родинне дерево Клима Джури, а варіантом домашнього завдання може стати *міні-проект власного родинного дерева учнів*.

На фінальному етапі вивчення художнього твору за наявності часу вчитель може запропонувати дібрані для обговорення афоризми зі спадщини В.Сухомлинського. Учні, вибравши вподобані, роблять висновки про те, що вони зрозуміли після прочитання та вивчення повісті Лесі Ворониної:

– «Ти живеш серед людей. Не забувай, що кожний твій вчинок, кожне твоє бажання позначається на людях, що тебе оточують. Знай, що є межа між тим, що тобі хочеться, і тим, що можна. Перевірй свої вчинки. Роби все так, щоб людям, які тебе оточують, було добре».

– «Ти користуєшся благами, створеними іншими людьми. Люди дають тобі щастя дитинства. Плати їм за це добром».

– «Усі блага і радощі життя створюються працею. Без праці не можна чесно жити. Нероба, дармоїд – це трутень, що пожирає мед працюючих бджіл. Навчання – твоя перша праця. Йдучи до школи, ти йдеш на роботу».

– «Будь добрим і чуйним до людей. Допомагай слабким і беззахисним, товаришу в біді. Не завдавай людям прикрості. Поважай та шануй матір і батька, вони дали тобі життя, вони виховують тебе, вони хочуть, щоб ти став чесним громадянином, людиною з добрим серцем і чистою душею».

– «Не будь байдужим до зла. Борись проти зла, обману, несправедливості. Будь непримиримим до того, хто прагне жити за рахунок інших людей, завдає лиха іншим людям, обкрадає суспільство».

Як варіант різнорівневих завдань, учитель може запропонувати шестикласникам зробити власні висновки про стосунки в родині Клима, самостійно опрацювавши українські народні прислів'я та приказки про родину та родинне життя, що

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

вивчалися відповідно до програми в 5 класі. Учні матимуть змогу зробити аналіз того, наскільки змінилося життя сучасного молодого покоління українців у порівнянні з попередніми, які й залишили нам у спадок дані вислови. Наводимо зразки дібраних учнями прислів'їв та приказок:

- Малі діти – малий клопіт; великі діти – великий клопіт.
- Малі діти не дають спати, а великі – дихати.
- Не вмів слухать батька, слухай собачої шкури.
- Не вчи дитину штурханцями, а хорошими слівцями.
- Не ясла до коней ходять, а коні до ясел.
- Син мій, а розум у нього свій.
- Чий корінь, того й плід.
- Чим би дитина не бавилась, аби не плакала!
- Чужий син дурний – сміх, а свій син нерозумний – плач.
- Шануй батька й неньку, то буде тобі скрізь гладенько.
- Як матір покинеш, то й сам загинеш.
- Без любові до матері немає і любові до людей.
- Той добре серце має, хто слабшого захищає.
- Без сім'ї нема щастя на землі.
- Діти – окраса дому. Добрі діти – батькам вінець, а злі діти – кінець.
- Яке дерево, такі й віти, які батьки, такі й діти.
- Як батьки ставляться до своїх батьків, так і діти ставитимуться до них.
- З кривого дерева крива й тінь.

Наводимо уривок із учнівського дослідження: «Як на мене, повість Лесі Ворониної навчає нас, дітей 21 століття, багатьом речам, над якими я раніше не надто задумувалася. По-перше, яке місце в сучасному світі дитини займає сім'я і чи навчили мене мої рідні жити серед однолітків у злагоді та дружбі. Скажу відверто, що так. Саме бабуся та дідусь, коли в мене виникають конфлікти з однокласниками, допомагають мені гідно вийти зі скрутною ситуації, пояснюючи причини дій моїх опонентів. Але я також зрозуміла, що існує інший світ, у якому на першому місці стоять матеріальні блага, а не любов та повага, як у моїй родині, і діти наслідують поведінку власних батьків: «Яке дерево, такі й віти, які батьки, такі й діти». Народна мудрість лише підтверджує мій життєвий досвід.»

Підсумовуючи вивчений літературний твір, учитель може запропонувати учням створити *міні-проект* родинознавчого характеру, який би об'єднав у собі результати самостійного пошуку учнями матеріалу, досвіду конкретної родини дитини, інформації, отриманої на уроках літератури чи суміжних дисциплін, позакласних заходів, учасниками яких стали учні. Аналізуючи учнівські спостереження, підкреслюємо, що в українських родинах опікуються людяністю міжособистісних стосунків. Якщо дитина поважає своїх батьків і старших членів родини, прислухається до їхніх порад, то це вказує на авторитет батьків у родині, на міцну виховну позицію. Створення авторитету

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

сприяють родинна злагода, пристойна особиста поведінка батьків, їхнє статечне моральне обличчя, єдність вимог, чуйне ставлення до дітей, увага до їхніх вікових та індивідуальних особливостей. У міжпоколінних стосунках батьки повинні дотримуватися традиційних цінностей українського родинного виховання – батьки піклуються про дітей. Діти, у свою чергу, повинні любити й поважати батьків, прислухатися до їхніх порад, піклуватися про них у старості. Така закономірність органічного взаємозв'язку та взаємозалежності між поколіннями. З огляду на це в родинній українській практиці вважаються аморальними ігнорування батьками своїх виховних обов'язків, а також невдячне ставлення дітей до батьків.

Традиційно в українських родинах вагомий вплив на формування моральних переконань мали бабусі й дідусі як старші члени родини. «Як старші люди в сім'ї та громаді, наділені природним розумом, добротою, людяністю, чесністю, працьовитістю, життєвим досвідом є найпершими і найактивнішими носіями родинної педагогіки, народної виховної мудрості» [6, с.49]. У традиційних українських родинах вихованням дітей займаються дідусі й бабусі. Безпосередні сердечні взаємини дідусів-бабусь й онуків забезпечують також безперервний зв'язок поколінь роду.

У 21 столітті гостро постало питання конфліктів у родинах через відсутність взаємної любові й моральної зрілості батьків і дітей. У люблячих батьків виростають щасливі діти, народжуючись удруге, духовно, з власної сили любові. Якщо в серці немає любові, там не животворить дух, і всі вчинки позбавлені духовних прагнень. В аморальному середовищі любов підміняють торгом: ти – мені, я – тобі.

Знову постає необхідність звернутися до занехаяного досвіду минулих поколінь. Як наші предки зберігали чистоту природних інстинктів, плекали у своїх дітях духовність почуттів? Як навчалися розрізняти духовне прагнення душі жити й біологічні потреби організму бути? Над цими питаннями вчитель продовжить працювати з дітьми під час вивчення інших творів родинознавчої тематики.

Література:

1. Бугайко Т. Ф., Бугайко Ф. Ф. Майстерність вчителя-словесника. – К.: Рад. школа, 1963. – С. 64.
2. Воронина Л. Нудні книжки і найстрашніші [електронний ресурс]. – Режим доступу до <http://kidsonly.com.ua/lesya-voronina-nudni-knizhki>
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна 21 століття») [електронний ресурс]. – Режим доступу до www.uazakon.com/documents/date.../pg5.htm.
4. Концепція національного виховання // Освіта. – 1994. – С.22.
5. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти – К.: Ленвіт, 2000. – С. 115–120.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

6. Стельмахович М. Українська родинна педагогіка. – К. : ІСДО, 1996. – С. 49.
7. Українська література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013.
8. Яценко Т. О. Родинне виховання учнів 5–8 класів у процесі вивчення української літератури. – К. : Ленвіт, 2004.

Зінов'єва О. Р.*

СУПРОВІД УРОКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ МУЛЬТИМЕДІЙНОЮ ПРЕЗЕНТАЦІЄЮ

У даній статті розглядаються питання актуальності використання мультимедійних презентацій у навчально-виховному процесі в початковій школі. Приділяється увага психолого-педагогічним вимогам до оздоблення презентацій.

Людина протягом історії свого розвитку завжди мала потребу отримувати нові знання. У ХХІ столітті, коли технічний прогрес сягнув до високих комп'ютерних технологій, знання необхідні різносторонні, щоб орієнтуватися в нескінченному потоку інформації. Крім того, Україна перебуває в умовах інтеграції до європейського освітнього простору, тому потребують оновлення та вдосконалення форми, методи і засоби навчання в школі.

На думку багатьох учених і практиків, зокрема О. Дубовик, запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у початковій ланці освіти – це не данина моді, а необхідність сьогодення.

Метою статті є розкриття доцільності використання мультимедійних презентацій у початковій школі. Головним завданням освіти є розвиток інформаційно компетентної особистості ХХІ століття. Це енергійна, цілеспрямована, впевнена у собі людина, висококваліфікований, конкурентоспроможний фахівець. Виховати таку особистість лише традиційними методами, звичайно, буде надто складно, або навіть неможливо. Одним із шляхів розв'язання проблеми є впровадження в освіту інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, оскільки сучасні діти народжуються в новому інформаційному просторі, знайомляться з комп'ютерною технікою раніше ніж ідуть до школи.

Мозок дитини, налаштований на отримання знань у формі розважальних програм по телебаченню, набагато легше сприйме запропоновану на уроці інформацію за допомогою медіазасобів [5].

Ці технології досить міцно увійшли у повсякденне життя людини, адже можуть замінити на уроці магнітофон, телевізор, ігрову приставку, підручник, навчити і навіть бути партнером у роботі, дозволяють істотно підвищувати ефективність

---

* © Зінов'єва О. Р.